

У првој половини фебруара 2011. године Влада Републике Србије је упутила Народној скупштини Предлог закона о потврђивању Споразума о кредиту између Европске уније и Републике Србије и Народне банке Србије (Споразум о ЕУ кредиту). Народна скупштина ће Споразум о ЕУ кредиту разматрати у првој половини марта 2011. године (кредит има вредност од 200 милиона евра). У уводним деловима Споразума о ЕУ кредиту се наводи да ЕУ представља Европска комисија (ЕК), а Републику Србију министар финансија, потпреседник Владе и гувернер Народне банке Србије (НБС). У преамбули се наводи и да је на захтев Србије Савет ЕУ пружио "макрофинансијску помоћ" Београду, у складу са *"постојећим програмом Међународног монетарног фонда"* (исплата је условљена позитивним мишљењем о имплементацији стенд-бај аранжмана). Савет ЕУ је затим овластио ЕК да "договори економске услове у вези са кредитом" (у складу са Меморандумом о разумевању потписаним између ЕК, Србије и НБС од 5. јула 2010). Тачније ЕК "у име ЕУ" може да покрене "емисије обвезница или било које друге одговарајуће финансијске трансакције" у висини главнице кредита. Дакле, ЕК набавља средства на финансијском тржишту и затим под каматама и уз наплату провизије прослеђује Републици Србији.

Лисовик се залаже за продају најуспешнијег српског јавног предузећа и усмеравање пара од продаје ка иностраним повериоцима. Тачније, он отворено изјављује да би продаја "Телекома" наводно "помогла да се смањи јавни дуг".

Или, као што је већ наведено, да би Република Србија добила тај кредит, мора да испуњава захтеве ММФ. Те захтеве непрестано износи шеф мисије ММФ за Србију Алберт Јегер и представник ММФ у Београду Богдан Лисовик. На пример, Лисовик се залаже за продају најуспешнијег српског јавног предузећа и усмеравање пара од продаје ка иностраним повериоцима. Тачније, он отворено изјављује да би продаја "Телекома" наводно "помогла да се смањи јавни дуг". [\[1\]](#) Такође, Лисовик је и против наводно "неоправданих уступака синдикатима" (или против повећања плата просветним радницима у тренутку када инфлација са око 10% обезвређује њихове приходе). Лисовик је отворено и на страни западних банака у Србији јер подржава повећање реферетне каматне стопе од стране НБС иако ће таква мера довести до још скупљих камата. Представник ММФ-а јавно критикује Републику Србију зато што она наводно споро "реструктурира (распродаје) велика јавна предузећа.

[\[2\]](#)

Слично томе, његов колега Алберт Јегер подржава најављено поскупљење струје од 13,5 % и убеђује српску јавност у тврдњу по којој ће то поскупљење "привремено и мало" утицати на инфлацију. Дакле, то су основни услови ММФ-а који у пракси прате наводну

макорекономску помоћ ЕУ.

Такође, у члану 1 Споразума о ЕУ кредиту се наводи да се он одобрава у два дела по 100 милиона евра. Затим се у члану 2 истиче да је рок доспећа кредита 8 година. Ипак, у члану 3 Споразума о ЕУ кредиту се наводи да ЕК може да откаже "целину кредита" због "ванредних околности" на тржиштима капитала. Ипак, Република Србија нема право на "никакво обештећење" ако се то деси. Такође, из члана 4 је јасно да ЕК зарађује као посредник на рачун Републике Србије и њених грађана јер има право на "укупан износ провизије и трошкова везаних за односну финасијску трансакцију, као и за припрему и извршење финасијске трансакције". Из члана 4 је јасно и да немачка Бундес банка зарађује на трансакцијама јер се средства преносе на рачун НБС у Франкфурту. У члану 4 Споразума о ЕУ кредиту се наводи да је Република Србија дужна да прибави и мишљење министра правде и "независне адвокатске фирме која је прихватљива" за ЕК. Правно мишљење је потребно да би се Република Србија додатно обавезала "да ће испуњавати своје обавезе".

Са друге стране, ЕК нема обавезу чак ни да наведе имена банака од којих ће узимати паре. Такође, у члану 6 се наводи и да ће ЕК додатно условљавати кредит "на бази налаза своје провере да је економска политика" Републике Србије у складу са "утврђеним условима". Слично томе, у члану 5, Република Србија се обавезује "да неће захтевати репрограмирање кредита или било какво ослобађање дуга у погледу кредита". Република Србија признаје у истом члану да ЕК "има исто законско право, имунитете и привилегије као што то имају међународне финасијске институције"(или ММФ).

Посебно је скандалозно што Споразум о ЕУ кредиту не садржи прецизну висину каматне стопе. Тачније, у члану 6 се наводи да Република Србија "плаћа каматну стопу" у складу са писменим обавештењем ЕК. Такође, ЕК може да предложи (фактички наметне) Републици Србији "нове максималне каматне стопе у складу са претежним тржишним условима у датом тренутку". Такође, према члану 8, ЕК има обавезу да само 15 дана раније пре исплате кредита обавести Републику Србију о "каматној стопи и каматном периоду"! Дакле, не зна се висина камате.

У члану 6 се предвиђа и плаћање затезне камате. Затезна камата се одређује на два начина. Или у висини годишњег EURIBOR-а плус два одсто, или у висини камате која је договорена (наметнута) између ЕК и Републике Србије (такође плус два одсто). У том контексту, треба подсетити да годишњи EURIBOR тренутно износи око 1,9% али и да је не тако давно, 2008. године, износио око 5%! Такође, у члану 6 се јасно наводи и да је

Република Србија дужна да плати не само затезну камату већ и " све трошкове и издатке".

У том лихварском контексту, ЕК се полуотворено противи и превременој исплати кредита јер у члану 7 се наводи да "зајмодавац неће укључивати клазулу о превременој отплати у услове и одребе... осим ако зајмопримац изричито то захтева". Ипак, већ у члану 9 се наводи да Република Србија дужна да надокнади све трошкове, издатке, провизије и губитак камате претрпљење услед превремене отплате".

Такође, у члану 8 Споразума о ЕУ кредиту се наводи да Република Србија плаћа све административне и друге таксе, порезе и пратеће трошкове као и "све трошкове и издатке" које је "претрпела" ЕК у "вези са припремама и извршењем исплате кредита, као и "било које друге трошкове". Тачније, Србија мора да плати трошкове за "добивање правних мишљења, кредитне документације, трошкове рејтинга, путне трошкове". Дакле, наводна макроекономска помоћ ЕУ у пракси укључује и плаћање путних трошкова чиновницима ЕК. У том контексту, у члану 10 се наводи да ЕК има право да шаље у Србију своје представнике "ради провере административних трошкова и финансијских токова", а Република Србија и НБС су са друге стране "дужни да достављају релевантне информације и документа".

У члану се 12 се отворено наводи права сврха Споразума о кредиту ЕУ. То је "регулисање услова под којима ће ЕУ ставити на располагање зајмопримцу новчана средстава од одговарајућих финансијских трансакција аранжираних од ЕУ у ту сврху". Више него јасно и супротно од фразе о макроекономској помоћи .

О каквом се неповољном кредиту ради показују и одредбе из члана 9. По тим одредбама "из било којих разлога" или из "разлога штетних по финансијске интересе ЕУ" или ако Република Србија не изврши своје обавезе по било којем другом кредиту ЕУ, ЕК може да "прогласи неизмирени износ главнице кредита тренутно доспелим за плаћање, заједно са нагомиланом каматом". Исто се дешава и ако Република Србија не плаћа било који "свој инострани дуг" ЕК.

У члану 11 Споразума о кредиту ЕУ се наводе адресе и имена српских министара и гувернера НБС. Са друге стране, ЕК се није удостојила да наведе ни име руководиоца одељења Генералног директората за економске и финансијске послове. Исто се понавља

и на крају Споразума о кредиту ЕУ јер у том делу споразума уопште не пише ко заступа ЕК (може се само нагађати да ли је то председник ЕК Барозо, комесар надлежан за финансије или за проширење, или можда нека други особа).

У члану се 12 се отворено наводи права сврха Споразума о кредиту ЕУ. То је "регулисање услова под којима ће ЕУ ставити на располагање зајмопримцу новчана средстава од одговарајућих финансијских трансакција аранжираних од ЕУ у ту сврху". Више него јасно и супротно од фразе о макроекономској помоћи .

У члану 13 се наводи да се Споразум о кредиту ЕУ тумачи у складу са "енглеским законом". Како је то прикладно ако се зна да Србија (и огромна већина земаља ЕУ) припадају континенталној правној традицији, није јасно? Такође, како је то прикладно ако се зна да аки комунитер (или право ЕУ) садржи више елемената континенталног права од англосаксонског? Може се само нагађати да се ради о припреми за узимање кредита од ЕБРД (чије је седиште у Лондону) или од неке друге банке чије је седиште у том граду.

Потпуну правну конфузију (и политичку штету) за интересе Републике Србије ствара и позивање у члану 12 Споразума о кредиту ЕУ на Уговор о функционисању ЕУ (Лисабонски уговор). Тачније, Лисабонски уговор садржи и штетне одредбе за Републику Србију и њене интересе. На пример, Лисабонски уговор у потпуности рушу војну неутралност Србије јер обавезују државу чланицу ЕУ (у члану 42) да помаже свим средствима у случају оружаних сукоба у које су умешане друге чланице у "складу са обавезама у оквиру Северноатлантског савеза". Дакле, као што је улазак у ЕУ повезан са условима ММФ он је повезан и са војним обавезама у оквиру НАТО. То је истина која се не може сакрити помоћу фразе о ЕУ.

Такође, треба истаћи и да је Лисабонски уговор штетан и за демократију у Србији. Лисабонски уговор предвиђа постепено укидање представљања свих држава чланица у ЕК (смањује се број комесара за 1/3). Дакле, српски грађани неће имати годинама (због система ротације) комесара у ЕК (ако Србија уђе у ЕУ).

У том скоро нереалном контексту, на крају анекса 2 се износи трагикомична фраза: "Уверавамо вас да ће ЕУ свакако у својим преговорима са банкама улагати максимална настојања да обезбеди најповољније трошкове финасирања". Да кредите ЕУ не плаћају

грађани Србије можда би ово било смешно.

Слично томе, Споразум о кредиту ЕУ је штетан и за правосудни систем Републике Србије. У члану 13 Споразума о кредиту ЕУ се у правни систем Републике Србије уводи Суд правде ЕУ. Према члану 13 одлуке тог суда ће морати да извршавају српски судови, иако Србија није члан ЕУ. И све то упркос чињеници да најважнија земља ЕУ Немачка отворено своје право ставила изнад аки комунитера (још 1993. године немачки Уставни суд је донео пресуду у случају "Мастрихт" у којој се наводи да је немачки Основни закон изнад аки комунитера).

Такође, у анексу 1 Споразума о кредиту ЕУ се поново наводи фраза о наводној "макроекономској помоћи ЕУ". Али ни у анексу 1 нема јасне дефиниције висине каматне стопе. Слично решење се понавља и у анексу 2. Користи се нетачна дефиниција о "макроекономској помоћи ЕУ". Да би скандал био још већи, истиче се да се ради о условном кредиту који не мора да буде реализован ако не буду повољне каматне стопе за ЕК. Тачније: "Уколико ЕУ не буде у могућности да добије ове услове, она неће бити у било каквој обавези да исплати средства. У том случају „Република Србија може да затражи од зајмодавца да предложи нове максималне каматне стопе"! Дакле, Србија ће моћи да сама затражи од ЕУ веће камате! У том скоро нереалном контексту, на крају анекса 2 се износи трагикомична фраза: "Уверавамо вас да ће ЕУ свакако у својим преговорима са банкама улагати максимална настојања да обезбеди најповољније трошкове финасирања". Да кредите ЕУ не плаћају грађани Србије можда би ово било смешно.

Ипак, без обзира на све претходно изнете чињенице власт у Србији (и добар део опозиције) и даље се непоколебиво заклиње у ЕУ пут. Или, као што је то говорио Вацлав Клаус за своје острашћене опоненте у Чешкој: "Заклињу се у свету Унију у свакој реченици", учествујући у "замишљеном такмичењу ко је реторички најбољи Европљанин". [\[3\]](#)

[\[1\]](#) Блиц, 1. 3. 2011.

[\[2\]](#) Политика, 13. 2. 2011.

[3] В. Клаус, "Европа и ЕУ" Службени гласник, Београд, 2010, стр .114, 127.